

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXVIII. - Štev. 10

T R S T - 2. julija 1976

150 lir

Velika volilna zmaga nam nalaga velike naloge

Volitve so mimo. Izvolili smo nov parlament, ki ni tak kakršen je bil še pred nekaj meseci. To bo nedvomno in neizbežno vplivalo na celotno življenje države.

Komunisti smo napredovali ne le v razmerju z letom 1972 temveč tudi v razmerju z letom 1975, ko je naša partija naredila zelo velik korak naprej.

To napredovanje sicer res ni enakomerno. Opaziti je, da se je število glasov za KPI tokrat razmeroma bolj povečalo v zgodovinskih centrih velikih mest in na jugu države, kjer so bile naše postojanke doslej šibkejšje, nego v predmestjih, v delavskih in "rdečih" središčih ter na severu države, kjer sta naša moč in vpliv že itak velika.

Ta pojav, ki sicer terja temeljitejšo proučitev, je v glavnem pripisati dejstvu, da je bil "proces velikega skoka naprej" v središčih mest in na jugu države počasnejši in da je prišel do izraza šele letos.

Vendar je naša partija ne le okrepila svoje postojanke in potrdila svoje dosedanje glasove, temveč občutno napredovala povsod. Napredovala je v vsej državi, pa tudi v naši deželi in v Trstu, kjer doslej še nikoli ni dosegla števila 64.000 glasov, kar se je tokrat zgodilo.

Zelo razveseljivo je dejstvo, da ima sedaj KPI v parlamentu kar 70 novih mest! To pomeni, da ni učinkovala protikomunistična diskriminacija, ki so jo krščanska demokracija in tudi druge sile tako trdovratno uporabljale proti nam.

Niti politika ustrahovanja ni zalegla in ne sklicevanje na že tako oguljeno trditev, da nismo demokratični, da nam ni do svobode, da smo podrejeni tujim interesom.

JELKA GERBEC

(Nadaljevanje na 2. strani)

Konferenca evropskih komunističnih partij

V Berlinu so se sestali voditelji komunističnih in delavskih partij iz 29 evropskih držav. Ravnjavali so v vprašanih miru in sodelovanju, o prizadevanjih za družbeni napredek v Evropi ter o napredovanju po izvornih poteh v socializmu.

Generalni sekretar KPI Berlinguer je na konferenci med drugim govoril o pozitivnih tokovih v Evropi in o dejavnikih, ki so k temu prispevali. Podčrtal je pomembnost dejstva, da je bila konferenca odprta in da torej ni bila sestanek nekega mednarodnega organa, saj ta ne obstaja in niti ne more danes več obstajati. Govoril je o izvornih poteh gradnje socializma, o nujni potrebi samostojnosti partij in o mednarodni solidarnosti, ki mora temeljiti na spoštovanju enakosti v pravicah in na nevmešavanju v notranje zadeve drugih.

Predsednik ZKJ Tito je med drugim poudaril, da se v komunističnem gibanju čedalje bolj uveljavljajo različne poti boja za socializem in nove oblike sodelovanja revolucionarnih in najširših demokratičnih sil. Poudaril je tudi, da socialistične države in komunistične partije Evrope nosijo veliko odgovornost za mir in varnost, za nadaljnji pozitivni razvoj v Evropi in v svetu.

(Komentar o berlinski konferenci objavljamo na 5. strani)

Volilni izidi: odločen premik na levo

Stranke	Poslanska zbornica 1976			Senat 1976			Poslanska zbornica '72			Senat '72		Razlika v odst. med volit. poslanske zbornice 1976 in deželnimi volitvami 1975
	glasovi	%	sedeži	glasovi	%	sedeži	%	sedeži	%	sedeži		
PCI-KPI	12.620.509	34,4	227	10.631.871	33,8	116	27,1	179	28,2	94	+ 4,4	
PCI-PSI-PDUP	26.778	0,1	1	73.977	0,3	1	—	—	0,2	—	—	
DEM.PROL.	55.980	1,5	6	78.055	0,2	—	—	—	—	—	+ 0,7	
PSI	3.541.383	9,6	57	3.208.382	10,2	29	9,6	61	10,7	33	- 2,4	
RAD.	394.623	1,1	4	256.420	0,8	—	—	—	—	—	+ 1,1	
PSDI	1.237.483	3,4	15	965.478	3,1	6	5,1	29	5,5	11	- 2,2	
PRI	1.134.648	3,1	14	845.629	2,7	6	2,9	15	3,0	5	- 0,2	
PSDI-PRI-PLI	—	—	—	386.181	1,3	2	—	—	—	—	—	
DC	14.211.005	38,7	263	12.215.036	38,9	135	38,7	266	38,2	135	+ 3,2	
PLI	478.157	1,3	5	436.506	1,4	2	3,9	20	4,4	8	- 1,2	
MSI	2.243.849	6,1	35	2.088.318	6,6	15	8,7	56	9,2	26	- 0,7	
PPST	184.286	0,5	2	—	—	—	0,5	3	—	—	+ 0,1	
DRUGE STRANKE	26.168	0,1	1	226.098	0,7	3	1,6	1	0,6	2	- 1,0	
SKUPAJ	36.715.577		630	31.420.951		315		630		315		

Velika volilna zmaga nam nalaga velike naloge

(Nadaljevanje s 1. strani)

Niso pomagali najrazličnejši pritiski na volivce, ni pomagala pomoč, ki so jo nudile krščanski demokraciji tuje sile, ameriški državni aparat, sam Kissinger in inozemske tajne službe. Kakor tudi ni pomagala nova kampanja, ki so jo sprožili v korist krščanski demokraciji — z namenom, da bi zadali udarec KPI — vatikanski krogi in vrhovi klera. Na drugi strani ni dosegla zaželjen učinek v boju proti komunistom in levičarji politika terorizma in v tem okviru umor mladega komunista v Sezze Romano.

Dejstvo, da je KPI pridobila nove položaje, da je socialistična stranka v glavnem ohranila svoje postojanske in da je levica v parlamentu močnejša, postavlja krščansko demokracijo pred veliko odgovornost in jo sili, da se izreče toda ob upoštevanju sedanjega položaja.

Kot znano, je krščanska demokracija svoje glasove in svoje teže v glavnem ohranila, vendar ni pridobila glasov, ki jih je lani izgubila. Ti glasovi so zanjo izgubljeni. Vkolikor je krščanska demokracija ohranila svojo težo, je to spričo dejstva, da je črpala iz vrst manjših laičnih, sredinskih strank in tudi na desnici.

Zelo hvalevredno in pomembno je dejstvo, da je slovensko ljudstvo, sicer kot vedno, v pretežni večini glasovalo za komuniste in še bolj povečalo svoje zaupanje v KPI. Komunistična partija je pridobila npr. v devinsko-nabrežinski občini nad 300 novih glasov, v občini Dolina 4% glasov več kot lani, v nekaterih slovenskih ali pretežno slovenskih krajih na Goriškem je dosegla prvo mesto. Napredovala je tudi v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini.

Ni čudno, da KPI uživa tako veliko zaupanje med Slovenci, kajti KPI se je vedno in na vseh ravneh zavzemala za pravice slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Da ne bi ponavljali vse doslej opravljeno delo v tem pogledu, naj omenimo le nekaj novejših primerov, in sicer besede tovariša Berlinguerja, ki je v nekem televizijskem intervjuju govoril tudi o slovenski tematiki, o vprašanih zaščite Slovencev, pa tudi vsedržavni program, ki ga je KPI izdelala za letošnje volitve, je tudi odstavek o narodnostnih manjšinah in specifično tudi o slovenski manjšini. Poleg tega naj še omenimo, da če je v treh mandatnih dobah potrdila svoje slovenske predstavnike v poslanski zbornici, je letos KPI prvič zajamčila že vnaprej neposredno izvolitev svoje slovenskega predstavnika v senat.

Razmeroma malo glasov (od 2000 do 2300 glasov) je manjkalo naši partiji zato, da bi iz Trsta poslala v parlament kar tri svoje predstavnike, od katerih bi bila lahko kar dva slovenske narodnosti.

Sedaj se odpira težka mandatna doba. Krščanska demokracija bo morala upošte-

Iz tehničnih razlogov ima današnja številka samo 6 strani. Prosimo za razumevanje

Uredništvo

vati, da je sedaj edina možna rešitev tista, ki jo predlagamo mi komunisti.

KPI predlaga namreč vlado, ki naj bo odprta na levo, seveda tudi našemu sodelovanju in naši udeležbi; vlado, ki naj bi jo sestavljali predstavniki delovnih ljudi, ljudskih množic ter zdravih demokratičnih sil. Le tako je mogoče premostiti krizo. Le tako bo mogoče spremeniti položaj.

Rešiti bo treba, seveda, številna vprašanja, ki so na dnevnem redu. Gre za vprašanja vsedržavnega obsega, ki zadevajo vse prebivalce; vprašanja, ki tarejo našo deželo in še zlasti po potresu prizadeto prebivalstvo, naše mesto in njegovo gospodarstvo, njegove strukture in infrastrukture, pristanišče in njegove obrate, tovarne.

Pospešiti bo treba boj za demokracijo, za spoštovanje in izvajanje republiške ustave in uveljavitev republiških ustanov ter enoten nastop proti prevratniškim načrtom. Zelo razveseljivo je dejstvo, da v tej mandatni dobi v Furlaniji-Julijski krajini ni bil izvoljen noben misovski kandidat (v prejšnji mandatni dobi sta bila v naši deželi izvoljena dva misovca). Dober del volivcev je odpovedal podporo misovski stranki, ki tako plačuje svoj delež na strašne pokole, atentate in napa-

de, ki so jih povzročili fašisti. Sedaj je nujno, da se nastop za splošno uveljavitev demokracije še bolj okrepi in uveljavi ter da se vanj vedno bolj aktivno vključijo sile ustavnega loka.

Skrb komunistov bo, da se ratificira osimski sporazum in to v korist mirnega in konstruktivnega sožitja sosednjih držav in obmejnega prebivalstva še posebej, v korist miru v Evropi in v svetu, v korist razvoju našega gospodarstva in v korist narodnostnih manjšin.

KPI bo zopet predložila zakon o globalni zaščiti Slovencev v Italiji. V predlog zakona bo vključila dodatke in dopolnila, ki so potrebni spričo dozorelega položaja in razvoja dogodkov na slovenskem področju ter na splošno.

Za uresničenje teh "ambicioznih" ciljev pa je potrebna najširša podpora vseh onih, ki so zaupali svoj glas KPI in najširše sodelovanje vseh slovenskih ustanov, organizacij, političnih sil in posameznih državljanov z nami.

Če smo to potrebo komunisti že postavili za časa volilne kampanje, jo danes še bolj poudarjamo spričo dejstva, da se morajo določena nujna vprašanja rešiti čimprej, četudi v položaju, ki je zelo zapleten in resen.

Kaj sedaj, po 20. juniju?

Volitve so mimo, spremenilo se je razmerje sil v parlamentu, sedaj se postavlja vprašanje, kako iz krize. Ne smemo pozabiti, da smo šli na volitve tudi zato, ker smo imeli vlado, ki ni bila več sposobna vladati in sploh ni bila kos resnim gospodarskim in političnim zahtevam Italije.

Zato je nujno vprašanje: kako sedaj? Komunisti ponavljamo to, kar smo govorili med volilno kampanjo. Brez sodelovanja vseh sil, ki se preko njih izraža delavskih razred v Italiji ni mogoče vladati, predvsem pa ni mogoče učinkovito premostiti sodanjo gospodarsko krizo.

Torej vlada s KPI? Tudi to, vendar smo vedno poudarjali, da je glavno program, ne pa ministrski stolčki. Zato poudarjamo, da moramo komunisti sodelovati z vsemi demokratičnimi silami pri oblikovanju programskih smernic nove vlade. To je danes glavno, to so tudi zahtevali volivci, ko so nam dali 20. junija tolikanj večjo moč in podporo.

Demokristjanom je očitno dejstvo, da so izpili do skoraj zadnje kaplje vso kri bivšim centrističnim zaveznikom, udarilo v glavo in so bili prve dni po volitvah kot pijani. Kmalu nato pa so se morali strezniti. Spoznali so, da nimajo na desnici in centru zaveznikov, da je ob njih praznina in da so, v resnici, šibkejši kot prej. Odpreti se morajo na levo, če nočejo pahniti Italijo v še večjo zmedo in socialno napetost. Tako prihaja danes do predlogov o vladi med KD in PSI "na partitični ravni" in "zakonodajnem sporazumu s KPI". KD bi rada ohranila predvsem dvoje: ločevanje v delavskem gibanju, razločevanje med opozicijo (KPI) in vlado (KD) ter tako svojo pretirano oblast.

Razumljivo je, da delajo svoje račune tudi brez krčmarja. Predvsem zato, ker se komunisti in vsa levica ne morejo kar tako zadovoljiti s formulami. Doslje pa so demokristjani spregovorili o formulah. Za nas pa so bistvena stvarna dejanja, se pravi programska vsebina. Tu hočemo biti zraven in mislimo, da se v tem kaže tudi smisel "zakonodajnega sporazuma". Brez dvoma smo komunisti postavili nujno zahtevo po večjem, odločilnejšem nadzorstvom nad zakonodajnim delom zbornic, parlamenta. To je naša pravica, saj nam po naši moči to pritiče, čeprav je bilo vse to doslej domena vladne koalicije.

Vemo tudi, da nadzorstvo zakonodajnih organov daje večje možnosti usmerjanja in preobražanja italijanske družbe. Zato takega pogovora ne bomo odklanjali, vendar ponavljamo: gre nam za konkretna dejstva.

Naj tu omenimo samo en primer. Rekli smo in ponavljamo, da je ena izmed prvih programskih obvez za vsakogar, ki hoče sodelovati s komunisti, popolno uresničevanje republiške ustave v vseh njenih delih. Ker je napredna in ker že sama po sebi korenito spreminja Italijo, v demokratičnem in antifašističnem smislu.

Za nas, Slovence, se tu postavlja vprašanje naše zaščite. Razumljivo je, da predsedstvo ene izmed zbornic, predstava nekaterih pomembnih zakonodajnih komisij odpira stvarne možnosti, da stopijo vprašanja slovenske narodne manjšine z mrtvega tira. Možnosti pogojevanja vlade so velike, predvsem pa moramo poudariti, da so nam dali volivci tako moč, da brez KPI ni mogoče sprejmati pomembnih zakonov v Italiji.

STOJAN SPETIČ

(Nadaljevanje na 6. strani)

Naši predstavniki v rimskem parlamentu

Gabrijela (Jelka) Gherbez. Rojena v Trstu 2.9.1927. Učiteljica. Slovenka. Vodila je center za kulturne izmenjave z deželami ljudske demokracije. Od leta 1965 je članica tajništva tržaške KPI. Bila je pokrajinski svetovalec in tajnica enotnega protifašističnega odbora v Trstu.

Za senatorko je bila izvoljena v II. tržaškem volilnem okrožju

Silvano Bacicchi. 53 let. Bivši kovinarski delavec v tržiških združenih ladjedelnih. Bivši sekretar deželnega komiteja in bivši član centralnega komiteja KPI.

Član deželnega komiteja KPI. Bil je dve mandatni dobi občinski svetovalec v Vidmu in dve mandatni dobi deželni svetovalec.

Za senatorja je bil ponovno izvoljen v goriškem volilnem okrožju

Antonino Cuffaro, rojen v kraju Sambuca, na Siciliji 21.4.1932. V Trstu živi od leta 1956. Ladijski in strojni inženir. Bil je pokrajinski tajnik KPI, vodja svetovalske skupine v občinskem svetu, deželni svetovalec od leta 1967 do 1976. Član CK KPI, deželni tajnik KPI za Furlanijo-Juljsko krajino.

Za poslanca je bil izvoljen v deželi Furlaniji-Juljski krajini in v pokrajini Belluno

Nekaj o "zadovoljstvu" SSK

Splošna značilnost tega, kako so Slovenci glasovali 20. in 21. junija, je brez dvoma ponovni premik glasov na levo. Predvsem h KPI, ki utrjuje značilnost, da je prva stranka med Slovenci, saj zbira tako na Tržaškem kot na Goriškem več kot 50 odstotkov slovenskih glasov. To seveda pobija polemične trditve tistih, ki obravnavajo komunistično partijo kot "stranko, v kateri se Slovenci utaplajo".

Druga značilnost pa je, prav tako brez dvoma, ponovna ošibitev Slovenske skupnosti, kateri ni koristilo niti zbiranje furlanskih glasov zahodno od Vidma in redkih slovenskih glasov v Benečiji ter Kanalski dolini.

Zapisali smo in ponavljamo, da ni naša naloga, da kritiziramo sklep SSK, da je šla tokrat samostojno na volitve in prekinila tradicijo, po kateri se v glavnem ni udeleževala parlamentarnih volitev.

Lahko pa povemo, da se ne strinjamo z nekaterimi izrazito propagandističnimi gesli, ki so jih celo nekateri izven SSK vzeli kot čisto resnico. Tako geslo je, naprimer, da bi SSK v nasprotnem primeru ne zbrala dovolj glasov za prihodnje deželne volitve in torej izgubila možnost izvolitve svojega deželnega svetovalca.

Leta 1972 se SSK ni predstavila na volitvah, nasprotno, svoje glasove je razdelila na KD (posl. Belci) in KPI (posl. Škerk), leto pozneje (maja 1973) pa je na deželnih volitvah kljub temu zbrala vse svoje tradicionalne volivce in izvolila dr. Štoko v deželni svet.

Pač pa je zanjo bil "alarm" 15. junij 1975, ko je na upravnih volitvah doživela

hud poraz, katerega so v glavnem "zakrivali" mladi volivci, ki se niso spoznavali v SSK. Toda vprašanje je tudi tedaj bilo predvsem politične linije stranke. Poglejmo, kaj so pravzaprav mladi volivci očitali tedaj SSK. Premalo poudarjen anti-fašizem (neangažiranost pri proslavah 30-letnice osvoboditve), nadalje preveliko povezanost s KD v okviru leve sredine, neodločnost glede pomembnih vprašanj državljskih svoboščin (referendum 12. maja 1974).

V enem letu po 15. juniju se je spremenilo marsikaj tudi SSK, neodvisno od samostojnega nastopa na volitvah. SSK se je izločila iz leve sredine, prekinila večji del odnosov s KD, se približala levici na splošno, čeprav je do nje ohranila svojstven polemičen odnos.

Vse to bi lahko bila "politična podlaga" obnavljanja SSK pred deželnimi volitvami. Prepričani smo zato bili, da bi druga, netradicionalna oblika "samostojnega" nastopa SSK bila lahko tej stranki koristnejša, saj bi lahko dokazala, da je ubrala novo pot. Možno bi, naprimer, bilo, da bi SSK ne predložila svoje liste, bi se pa sporazumela z levičarskimi strankami (tudi KPI) za skupno politično platformo v zvezi z vprašanji manjšinske zaščite in dala svoj "placet" slovenskim kandidatom na naših listah. V tem pogledu je KPI v Trstu dvakrat navezala stike s pokrajinskimi in deželnimi voditelji SSK, a zaman. Kljub temu pa je KPI večkrat poudarila, da se bo glede zakonskih osnutkov o globalni zaščiti (Nadaljevanje na 6. strani)

Sporočilo tržaške federacije KPI

Tajništvo tržaške federacije KPI je v zvezi z volilnimi izidi izdalo sporočilo, v katerem je med drugim rečeno, da komunistični partiji le za nekaj tisoč glasov ni uspelo izvoliti iz vsedravnega volilnega okrožja, v katero se stekajo ostanki glasov, drugega komunističnega poslanca v Trstu. Zato nam je žal, je rečeno v omenjenem sporočilu, če pomislimo, da so se v Trstu predstavile liste zgolj iz manifestativnih razlogov, to je brez vsakršne možnosti, da bi izvolile svojega predstavnika v parlament. Prisotnost teh list, ki so sicer izraz ljudske, demokratične in protifašistične volilne baze, je prispevala k razpršitvi dragocenih glasov, katerih manjši del bi zadostoval za izvolitev drugega komunističnega poslanca, časnikarja Stojana Spetiča.

V sporočilu je dalje rečeno, da se tajništvo tržaške federacije KPI vsekakor zahvaljuje tistim volivcem Slovenske skupnosti, ki so kljub prisotnosti svoje stranke pozitivno odgovorili na poziv KPI, naj osredotočijo svoje glasove na slovenskega kandidata na komunistični listi. Žal njihov doprinos ni prišel do izraza v tolikšni meri, da bi zagotovil pozitiven rezultat.

Dejstvo, da smo se temu cilju v Trstu zelo približali, take je rečeno v zaključnem delu sporočila tržaške federacije KPI, daje vsekakor razumeti smisel uspeha komunistov, glede izvolitve drugega poslanca pa je treba vedeti, da je ta cilj samo odložen do druge priložnosti.

Festival Dela in l'Unità v Dolini

Zborovanje. Govorila sta tov. Stojan Spetič in Aldo Tortorella, predsedoval je tov. German Švara

Mešani pevski zbor France Prešeren iz Boljunca

Moški pevski zbor Valentin Vodnik iz Doline

Dekliški zbor italijanske manjšine iz Izole

Mešani pevski zbor Slavec iz Ricmanj

Godba na pihala Breg

Moški pevski zbor Fran Venturini iz Domja

Mešani pevski zbor Slovenec iz Boršta

Tržaška folklorna skupina Stu ledi

Nov veter iz Berlina

Berlinska konferenca evropskih komunističnih partij je brez dvoma zgodovinski dogodek, ki bo še dalj časa odmeval in o katerem se bo še veliko razpravljalo, saj pomeni pravo prelomnico v praksi mednarodnega delavskega gibanja.

Zasluga, da je do te prelomnice prišlo, je brez dvoma pri komunističnih partijah, ki so dosledno in vztrajno zasledovale "novo" v mednarodnem revolucionarnem dogajanju in so bile zato prepričane, da bi vračanje k preživelim shemam bilo ne-življensko in neaktualno.

Berlinska konferenca in zaključni dokument pa imajo veliko mobilizacijsko in politično moč predvsem zato, ker potrjujejo dejansko stanje ter zavračajo marsikatero dvoumnost, ki so se kakor skorja preteklosti nabrale v predstavi javnega mnenja in mednarodnih dejavnikov.

Samostojnost vsake partije pri izbiri lastne poti v socializem, različnost "modelov" izgradnje socialistične družbe, internacionalizem kot raznolika solidarnost med naprednimi silami v boju za skupne interese miru, ustvarjalnost marksizma, ki ni dogma, niti v zakupu ene same partije ali ene same socialistične družbe. To so namreč temelji, na katerih je bil v poldrugem letu sestavljen zaključni dokument konference, ki ni in noče biti nov "mednarodni organ" komunističnih partij, pač pa svobodno in odkrito srečanje enakopravnih med enakimi.

K temu dokumentu so, po polemikah zadnjih mesecev, mnogo prispevali komunisti Italije, Jugoslavije, Španije, Francije, pa tudi čut odgovornosti sovjetskih in drugih komunistov, ki so se spoprijaznili z "novim" in se tako lažje otresli nekaterih zastarelih zahtev.

Kaj smo dosegli komunisti s to konferenco?

Predvsem je bila prekinjena veriga srečanj, kjer se je prejemale nekakšna skupna linija, kar je objektivno trčilo s potrebo po specifični samostojnosti vsake partije in njene odgovornosti zgolj lastnemu delavskemu razredu. Če je bilo kaj pozitivnega v prejšnjih srečanjih, pa se je na njih navleklo tudi marsikaj negativnega: naj omenimo prakso "obsojanja" drugih partij ali tokov v socialistični misli in praksi, izločevanja posameznih

izkušenj, stalnega "definiranja" kdo je socialističen in kdo ne... kar je privedlo tudi do skrajnih posledic, kot so bili celo vojaški posegi na Češkoslovaškem in podobno.

Temu je Berlin naredil konec. Priznal je, da obstajajo v komunističnem gibanju razlike, kar je nujno in pravilno, ker so pač različne družbe in zgodovinska okolja, v katerih komunisti posameznih držav delujejo.

Za nas sta posebno pomembna govora jugoslovanskega predsednika Tita, ki se je prvič po desetletjih udeležil podobnega mednarodnega sestanka komunističnih partij in pa tajnika KPI Enrica Berlinguerja.

Tito je dosegel vsekakor pomembno priznanje, ko se v zaključnem dokumentu vendarle poudarja napredna vloga neuvrčenih držav in pa načela, za katera se jugoslovanski komunisti že desetletja borijo v mednarodnem delavskem gibanju: suverena neodvisnost, nevmešavanje, samostojnost vsake partije.

Berlinguer pa je pred tem mednarodnim zborom še nekrat pojasnil smisel in globino izvirne smeri, ki jo je ubrala Komunistična partija Italije. Pri tem ni brez pomena, da je moral pravilnost te poti priznati tudi tajnik KPSZ Brežnjev, ki je doslej veljal kot eden izmed njenih glavnih kritikov. Teh kritik Berlinguer ni zamolčal, nasprotno, prav le-te dokazujejo, da je med komunističnimi partijami nekaj novega, ko lahko partije ena drugo tudi krizirirajo, le da je razprava odkrita in iskrena.

Berlinguer je še posebej poudaril značilnosti socializma, za katerega so se opredelili delovni ljudje Italije in Evrope: "socializem, ki naj temelji na pomenu osebnih in skupinskih svoboščin, ki naj bodo zajamčene v laični in neideološko opredeljeni državi, ki naj bo demokratično razčlenjena ob pluralizmu strank, možnosti zamenjave vlad, samostojnosti sindikatov, verski, kulturni in raziskovalni svobodi".

Gre za program, ki ga komunisti v Italiji uresničujemo in glede katerega nas mnogi sprašujejo, ali je iskren. Mnogim, ki so izražali doslej tudi neutemeljene dvome, daje Berlin sedaj najjasnejši odgovor.

ST.S.

PRISPEVKI

Zora Pertot iz Nabrežine je v spomin na svojega moža Franca, ki je umrl pred enim letom, prispevala 5.000 lir za sklad DELA.

V isti namen je v počastitev spomina Franca Pertot prispeval 2.000 lir Albin Pertot.

Ob poravnavi naročnine je Nelida Ukmar s Proseka prispevala za tiskovni sklad DELA 500 lir.

Namesto cvetja na grob pokojnega Jakoba Švab iz Križa je kriška sekcija KPI darovala 10.000 lir za sklad DELA.

Rino Kuret in družina, Boljunec, ob vpisu naročnine prispeva 2.500 lir za sklad DELA.

V počastitev spomina tovariša in prijatelja Egidija Kneipp daruje Jelka Gerbec in družina 10.000 lir za komunistični tisk.

V počastitev spomina tovariša Egidija Kneipp darujeta tovariša Nevia in German Svava iz Boljunca 20.000 lir za komunistični tisk.

Žerjal Diko iz Boršta je ob vplačilu naročnine prispeval 5.000 lir za sklad DELA.

Vsem iskrena hvala.

OBVESTILA

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega in klasičnega liceja France Prešeren v Trstu, ulica Guardiella 13/1, sporoča, da dne 24. julija 1976 ob 12. uri zapade rok za vpis za šolsko leto 1976/77.

Prošnje sprejema tajništvo vsak dan ob 10. do 12. ure.

Bolniška blagajna INAM obvešča, da morajo vsi zavarovanci potrditi veljavnost zavarovanja za 2. polletje 1976 pri ravnateljstvu podjetja, v katerem so zaposleni. Podjetja morajo potrditi stalež tudi tistim uslužbencem, ki so začasno odsotni (bolezniški dopusti, porodniški dopusti itd.). Kar zadeva uslužbenca, ki so bili pred kratkim odpuščeni, izdajajo potrdila v uradih INAM.

SPD Tabor - Opčine prireja v Prosvetnem domu IV. bienale umetnikov-amaterjev do 4. julija. Razstava je odprta vsak večer od 19. do 22. ure ob praznikih od 9. do 12. in od 17. do 22. ure.

Kaj sedaj, po 20. juniju?

(Nadaljevanje z 2. strani)

Naša naloga, naša velika odgovornost je sedaj, da za zaščito Slovencev storimo vse, kar je potrebno, da bo zadovoljiva za manjšino. In tu ponavljamo, kar smo govorili med volilno kampanjo: zadovoljiva je zaščita, pri kateri sami sodelujejo prizadeti. KPI bo dala pobudo za enotnost, za srečanja vseh demokratičnih sil, ki prihajajo do izraza v okviru slovenske manjšine, da bomo vskladili naše napore in šli s konkretnimi rešitvami na soočanje z ostalimi političnimi silami.

Nekaj o "zadovoljstvu" SSK

(Nadaljevanje s 3. strani)

stalno posvetovala z vsemi političnimi silami, in torej tudi SSK.

Kaj bi se zgodilo, če bi SSK sprejela ponujeno roko? Zelo verjetno bi priliv glasov njenih tradicionalnih volivcev na naše liste bil krepkejši in izvolitev slovenskega poslanca bi v Trstu bila matematično gotova. Že ta rezultat bi omogočal SSK, da bi ji morali javno priznati, da je prispevala (morda odločilno) k izvolitvi slovenskega poslanca, ta bi pa moral to upoštevati v vsej svoji dejavnosti.

Nepričakovano pa nam je rezultat volitev na Goriškem dokazal, da bi le majhen priliv glasov (za stranko in preferenčnih) omogočil izvolitev slovenskega poslanca tudi v drugem deželnem volilnem okrožju, saj je tamkajšnjemu slovenskemu kandidatu na listi KPI manjkalo okoli 430 preferenčnih glasov za izvolitev.

Tako pomembne uveljavitve Slovencev (trije predstavniki v parlamentu: eden v senatu, dva v zbornici) bi gotovo dobrodejno vplivali tudi na psihološko počutje volivcev SSK in rezultat na deželnih volitvah bi za to stranko ne razočaral.

Sedaj pa se postavlja celo vprašanje, ki ga prav tako nihče ni predvidel: dr. Drago Štoka (SSK) je bil namreč leta 1973 izvoljen v deželni svet z zadnjim ostanikom vsekakor ne s polnim kvocientom. Vsak piš ga lahko odpihne, tokrat pa je nevarnost (zanj) toliko večja, ker se je pojavila radikalna stranka, ki s svojimi 3 odstotki glasov gladko nadkriljuje Slovensko skupnost.

To so razmišljanja, ob katerih se je vredno pogovarjati in sklepati. ***

Važno obvestilo kmečke zveze dvolastnikom

Kmečka zveza opozarja dvolastnike, ki nameravajo sekati diva na jugoslovanskem področju, naj pravočasno predložijo prošnje. V ta namen naj se javijo v pisarni Kmečke zveze - Ul. Cicerone, 8/b, pritličje med uradnimi urami (od 8. do 14., ob četrtkih od 8. do 12. in od 15. do 18. ure). S seboj naj prinesejo **dvolastniško knjižico ter številke parcel**. Poleg osebnih podatkov je namreč treba navesti v prošnjo številko parcele, na kateri nameravajo sekati, katastrsko občino, pod katero parcela spada ter površino parcele in katoličino drv. Prošnje bomo sprejemali do 13. julija 1976. Tajištvo Kmečke zveze

Dopisi

Opčine

Združenje staršev učencev osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na Opčinah nam je poslalo naslednji dopis:

"S tem dopisom želimo seznaniti širšo javnost, pristojne oblasti ter politične stranke z nevzdržnim stanjem osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na Opčinah, Trg Monte Re.

- Slovenska osnovna šola razpolaga s petimi učilnicami in pisarno za didaktično ravnanje, (pridobljeno s pregraditvijo hodnika), v tem prostoru delajo didaktični ravnatelj, tajnica in uradnica.

- V šolskem letu 1973/74 je občinska uprava razdelila eno učilnico, kjer sta bila dva prva razreda.

- V šolskem letu 1976/77 bosta spet dva prva razreda in s tem bo stiska še večja.

Osnovna šola s slovenskim učnim jezikom na Opčinah nujno potrebuje za svoje normalno pedagoško delovanje:

- 1 učilnico

- 1 pisarno

- prostor za zbornico oziroma knjižnico, shrambo za učila in didaktični material

- prostor za sanitarko.

V povojnih letih sta bili nameščeni v stavbi na Trgu Monte Re slovenska in italijanska osnovna šola. Z novimi naseilitvami se je število učencev na italijanski šoli dvignilo. Upoštevajoč potrebe italijanske šole je slovenska šola začasno odstopila učilnice v pritličju, ki bi jih sicer lahko uporabljala za svoje redno in potrebno didaktično delovanje.

Italijansko didaktično ravnanje je pred leti prosilo za novo šolo. Pristojne oblasti so ugodile tej prošnji in nova šola v Villa Carsia, ul. S. Mauro, je začela delovati v šolskem letu 1975/76. Poudariti je treba, da je v tej šoli prostih še šest učilnic.

Poleg tega razpolaga italijansko didaktično ravnanje še s prostori pri Banih, ki jih je tržaška občina prevzela od "Gioventù italiana". Tu je italijanska osnovna šola s celodnevno zaposlitvijo. In tudi tu je še nekaj učilnic prostih.

Iz gornjega je razvidno, da na Opčinah ni problema prostorov. Vendar razpolagajo slovenski učenci z Opčin, Banov in Konkonele samo s petimi učilnicami.

Iz didaktičnih razlogov pa ne moremo ločiti enega ali dva slovenska razreda v zgoraj navedene italijanske šole.

Pri tem tudi ne gre prezreti, da jedro slovenskega prebivalstva, oziroma šolske mladine gravitira na šolo na Trgu Monte Re. Zato vztrajamo pri zahtevi, da se nam v tem posloju vrnejo nujno potrebni prostori.

Vsi naši posegi in naporji v zadnjih treh letih pri pristojnih organih so bili zaman. Zato se obračamo na vso demokratično javnost, da se za ta problema zavzame in na odgovorne oblasti, da se to vprašanje končno in pozitivno reši.

Republiška ustava, posebni statut dežele Furlanije-Juljske krajine in mednarodne pogodbe zagotavljajo zaščito naše

manjšine. Zato zahtevamo, da si pristojne oblasti prevzamejo politično odgovornost in rešijo vprašanje šole, ki je temelj za obstoj in razvoj vsakega naroda.

Šolski svet za področje didaktičnega ravnanja - Medrazredni svet - Združenje staršev učencev osnovne šole s slovenskim učnim jezikom - Opčine

Nabrežina

Iz Nabrežine so nam poslali naslednji dopis:

Ko je devinsko-nabrežinska uprava izvedela o izgradnji velikega kampinga "Marepineta" v Sesljanu, za katerega ni izdala potrebnega gradbenega dovoljenja, je bila dolžna prijaviti sodnim oblastem upravitelja in lastnike za grobo kršitev zakonskih predpisov. Ta postopek občinske uprave je izval med javnostjo veliko hrupa in polemik. Kot zgloda gre za afero obsežnega pomena v katero so vpleteni lastniki močne špekulantske družbe, ki se krčevito branijo, uporabljajoč najrazličnejša sredstva (grožnje z zaporo kampinga in prijave prejšnjih in sedanjih upraviteljev češ, da so jih isti "prepozno prijavili sodnim oblastem!"); ščuvanje svojih klientov, to je uporabnikov kampinga, proti občinskim upraviteljem; podpihovanje krajevnih trgovcev, ki naj bi bili prizadeti z eventualno zaporo kampinga, da bi prisilili občinske upravitelje k popuščanju, itd.)

Občinska uprava se zaveda koristnosti delovanja tega velikega turističnega kompleksa. Zato je, kljub sodni prijavi naredila kar je bilo v njenih močeh (izdala je dovoljenje za postavitev najnujnejših začasnih naprav) z namenom, da se prepreči dokončno zaporo kampinga "Marepineta" in olajša neprijetne posledice turizmom.

Med največje strukturne naprave v kampu spada velik bazen. Tudi to napravo, kot več drugih, je tržaški porotni sodnik Bidoli, ki vodi sodno preiskavo, zapečatil, odnosno prepovedal njeno uporabo. Lastniki kampinga se potegujejo, da bi takoj dosegli od občinske uprave dovoljenje za uporabo bazena, čemur se uprava trenutno upira, ker se hoče prej posvetovati s občinskimi svetom. Razlogov za to zavlačevanje je mnogo. Predvsem je treba počakati, da posebni tehnični davčni urad (Ufficio tecnico erariale) oceni vrednost vseh naprav, ki so bile zgrajene brez ustreznega dovoljenja. Ta znesek predstavlja višino globe, ki jo bodo morali kršitelji plačati občini.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino

Direktor ALBIN ŠKERK

Odgovorni urednik

ANTON MIRKO KAPELJ

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 764-872, 744-047

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2

telef. 24-36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 2.500 lir

Tisk: Tipo/offset Riva

Trst, Ulica Torrebianca, 12